

Rajavartiolaitos

Sisäministeriön kannanotto Rajavartiolaitoksen vuoden 2023 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa Rajavartiolaitoksen vuoden 2023 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Rajavartiolaitoksen vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosoajausmallin (STOM) tulosoajausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2023 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Rajavartiolaitoksen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet ovat toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut Rajavartiolaitokselle olennaista huomautettavaa.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus heikkeni maltillisesti edellisestä vuodesta vaikuttavuuden laskun vuoksi. Vaikuttavuuden laskua syntyi rajaturvallisuuden ja meriturvallisuuden osa-alueilla. Vaikuttavuuden laskuun vaikutti poikkeuksellinen rajaturvallisuuden häiriötilanne itärajalla. Rajavartiolaitoksen kustannusvaikuttavuus nousi, koska painotettujen suoritteiden määrä nousi suhteessa enemmän kuin kustannukset. Rajavartiolaitoksen tuottavuus- ja taloudellisuusindeksit paraniivat edellisestä vuodesta.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallisina vaikuttavuustavoitteina ovat rajaturvallisuus, turvallisuus merialueilla sekä alueellinen koskemattomuus ja sotilaallinen maanpuolustus.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Rajavartiolaitokselle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 seuraavat tulostavoitteet:

- Suomen rajavalvonta on uskottavaa. Luvattomat rajanylitykset, rajat ylittävä rikollisuus ja muu laiton toiminta paljastetaan ja luvattomat rajanylittäjät otetaan kiinni.
- Kehitetään kansainvälisen rajaturvallisuusavun vastaanottamista ja antamista ja osallistutaan Euroopan rajaturvallisuutta lisääviin operaatioihin.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

- Meripelastustoimen hätätilanteisiin ja ympäristövahinkoihin osoitetaan viipymättä vaikuttavaa apua.
- Rajavartiolaitoksen valmius ja suorituskyky vastaavat tehtäviä ja toimintaympäristön vaatimuksia. Varaudutaan määrätietoisesti hybridivaikuttamiseen itärajalla ja merellä.
- Rajavartiolaitos kykenee havaitsemaan ja vaikuttamaan tilanteisiin, jotka uhkaavat alueellista koskemattomuutta.
- Rajavartiolaitoksen toiminta ja näkyvyys lisäävät turvallisuutta ja turvallisuuspalvelujen saatavuus on hyvä.
- Rajavartiolaitos varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.
- Rajavartiolaitos viestii avoimesti, aktiivisesti, monikanavaisesti ja oikea-aikaisesti raja- ja meriturvallisuudesta lisäten sidosryhmien ja kansalaisten luottamusta. Keskeisenä viestinnän painopisteenä on vähemmän tunnettujen ydintoimintojemme näkyvyyden lisäys.

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Rajaturvallisuus on kyetty ylläpitämään korkealla tasolla kaikilla ulkorajoilla ja rajavalvonnan tasoa voidaan pitää uskottavana. Rajavartiolaitos on täyttänyt eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvän joukon osallistumisvelvoitteet Frontexin kanssa sovitulla tavalla. Rajavartiolaitos kykeni ylläpitämään jatkuvaa johtamis-, viestitys- ja suoritusvalmiutta meripelastustoimen etsintä- ja pelastustehtäviin. Rajavartiolaitoksen valmius on ylläpidetty korkealla tasolla ja suorituskykyä on nostettu.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa.

Rajavartiolaitoksen kustannusvaikuttavuus parani, koska tuotettujen painotettujen suoritteiden määrä nousi suhteessa enemmän kuin niiden tuottamisesta aiheutuneet kustannukset. Painotettujen suoritteiden määrään vaikuttaa edelleen ulkorajatarkastusten normaalitytönnä vähäisempi määrä. Samalla toimintaympäristön muutoksista johtuen suoritteita syntyi kuitenkin suunniteltua enemmän rajavalvonnan ja alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen vaikuttavuusalueilla.

Rajavartiolaitoksen tuottavuus parani edellisestä vuodesta, koska kasvaneilla henkilötyövuosilla tuotettiin suhteessa enemmän painotettuja suoritteita. Samoin Rajavartiolaitoksen taloudellisuus parani, koska painotettujen suoritteiden määrä nousi enemmän kuin niiden tuottamiseen käytetyt kokonaiskustannukset.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Rajaturvallisuudelle määritetty tunnusluku laski edellisestä vuodesta, mutta ylitti tulossopimuksessa tavoitteeksi annetun arvon. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan sekä itärajan rajaturvallisuuden häiriötilanne on vaikuttanut toiminnan ja resurssien suuntaamisen rajatarkastuksista rajojen valvontaan sekä valmiuden ja varautumisen nostoon ja ylläpitoon.

Merellisen turvallisuuden kokonaistilanteessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Meripelastuksen osalta toiminnan laatua mittaavan tunnusluvun arvo laski edellisestä vuodesta johtuen tarkentuneesta tilastoinnista. Meripelastusapua saatiin kuitenkin toimitettua onnettomuuspaikalle samalla tasolla edellisvuosiin verrattuna ja tietyillä merialueilla apu oli perillä nopeammin kuin vuonna 2022. Merellisen ympäristön suojelun laatu ja palvelukyky paranivat.

Alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen vaikuttavuuden tunnusluku pysyi edellisen vuoden tasolla.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Rajavartiolaitokselle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 mm. seuraavat henkilöstöä koskevat tulostavoitteet:

- Toimitilahankkeiden toimeenpano terveellisten ja turvallisten työolosuhteiden takaamiseksi henkilöstölle.

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön (mm. digitaalisuus) ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia.

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa.

Suuret rakennushankkeet ovat edenneet pääosin suunnitelmien mukaisesti. Rajavartiolaitokselle osoitetun rahoituksen riittämättömyys on aiheuttanut suuria haasteita toimitilojen ylläpidossa. Vuoden 2024 talousarviossa myönnetty pysyvä korotus perusvuokratason nostoon ja sisäilmaongelmien korjausten ja viivästyneiden peruskorjausten vuokravaikutuksiin mahdollistaa peruskorjausohjelman käynnistämisen Rajavartiolaitoksen kiinteistöihin.

Rajavartiolaitos on panostanut osaamisen kehittämiseen osaamisen johtamisen toimenpitein ja kehittämällä osaamisen määrää ja laatua.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Rajavartiolaitoksen tuloksellisuuden laskentajärjestelmä huomioi kattavasti Rajavartiolaitoksen monialaiset tehtävät ja mahdollistaa toiminnan arvioinnin laadullisten ja määrällisten mittareiden avulla. Tuloksellisuuden raportointi tunnuslukuineen yhdistettynä laadullisiin selvityksiin täyttää talousarvioasetuksen (1243/1992) 65 §:n mukaisen kirjanpitoyksikön tilinpäätökseltä vaadittavan toiminnallisen tuloksellisuuden raportoinnin. Rajavartiolaitoksen tuloksellisuuden laskentajärjestelmää tulee kehittää johdonmukaisesti toiminnassa ja ulkoisessa toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten huomioimiseksi.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Rajavartiolaitoksen tulee jatkaa käynnissä olevia kahden ulkovartiolaivan ja kahden valvontalentokoneen, itärajan esteaidan sekä maa- ja merirajojen teknistä valvontajärjestelmää koskevia kehittämishankkeita suunnittelukaudella. Uudet strategiset suorituskyyt auttavat tehostamaan Rajavartiolaitoksen toimintaa normaalioloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kehitettävät suorituskyyt tulevat tehostamaan valvontaa maa- ja merirajoilla ja parantamaan Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Rajavartiolaitoksen tulee suunnitella ja toteuttaa hallitusohjelman mukaiset säästöt laatimalla tuottavuusohjelman sisäministeriön ohjeiden mukaisesti. Kasvavat toimitilakulut ja operatiivisten tietojärjestelmien kulut edellyttävät suunnittelukaudella tarkastelemaan myös muuta toiminnan ja talouden sopeuttamista, jos lisärahoitusta ei osoiteta. Toiminnan sopeuttamisella olisi vaikutuksia Rajavartiolaitoksen vaikuttavuuteen ja toiminnan tuloksellisuuteen.

Itärajan rajanylitysliikenne pysyy matalalla tasolla, jos itärajan rajanylityspaikat pysyvät suljettuna välineellistettyyn sääntöjenvastaiseen maahantuloon vastaamiseksi. Rajavartiolaitoksen tulee kohdistaa voimavarojaan toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten mukaisesti aiempaa enemmän rajojen valvontaan.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö vahvistaa ohjaustaan sisällyttämällä ohjeistukseen ministeriön tahtotilaa aiempaa enemmän ja aikaistamalla tulosohtavalle virastolle annettavaa ohjeistusta tulossopimusten valmistelusta. Näin tulosohtavalla virastolla on tulossopimusesityksen valmistelussa jo tiedossa ministeriön toivotat keskeisimmät asiat.

Sisäministeriö tukee viraston tuottavuusohjelman toimeenpanoa ja ydintoiminnan toimintaedellytysten turvaamista. Ministeriö vahventaa erityisesti hankehallintoon ja toimitila-asioihin liittyvää ohjausta ja yhteistä tilannekuvaa sekä tukee virastoa muissa asioissa, jotka kuuluvat ministeriön toimivaltaan. Vuoden 2024 aikana ministeriö seuraa tuottavuusohjelman vaikutuksia viraston henkilöstön työhyvinvointiin.

Sisäministeriö seuraa lainsäädäntö- ja kehittämistoimien vaikutuksia operatiiviseen toimintaan.

Sisäministeri

Mari Rantanen

Kansliapäällikön sijaisena
osastopäällikkö

Jukka Aalto

Liitteet

Jakelu

Rajavartiolaitos

Tiedoksi

VM Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
Valtiokonttori
Sisäministerin erityisavustajat
SM RO Rajavartio-osasto

VN/6785/2024-SM-27

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: